

A RENDŐRSÉGI GYERMEKVÉDELEM ÉS A RENDŐRI GYERMEKBÍRÓSÁG

ÍRTA: GEGUS DÁNIEL NY. FŐKAPITÁNYHELYETTES

A magyar gyermekvédelem forrása a Széll Kálmán-féle két törvény, az 1901: VIII. és a XXI. t.-cikk. Addig kifejezett, vagyis tételes védelme sem az elhagyott, sem a züllés veszélyének kitett vagy bűnbeesett fiataikorúaknak nem volt. Itt-ott voltak intézkedések, amelyek különleges elbánást írtak elő a fiataikorúakra, így különösen a büntetőtörvénykönyvben (1878: V. t.-c.) találunk több értékes intézkedést (beszámíthatóság, ítéletvégrehajtás stb.) de kimondottan a fiataikorúak védelme hiányzott. Széll Kálmán volt az, aki a nyugatról felénk áradó friss és modern eszmék megérzése és megértése folytán tételes intézménnyé teszi a magyar gyermekvédelmet, amikor törvényben kimondja, hogy Magyarországon minden elhagyott gyermeknek joga van arra, hogy az állam eltartsa és felnevelje; ennek a jognak biztosítása az állam kötelessége. Felállítja a gyermekmenhelyeket. Szép, modern intézmények ezek, amelyek csakhamar megtelnek az ország elhagyott, árva gyermekeivel, akik mellé az elveszett szülők helyett gondos szülőként oda áll az állam s igyekszik őket a jövőnek megmenteni. A prevenció felséges gondolata nyilatkozik itt meg, mert ha az állam nem nyújtaná a kezét ezek után a szülői gondozás nélkül maradt gyermekek után, azoknak a züllés lett volna osztályrészük s elvesztek volna az országra nézve.

Széll Kálmán után 1907-ben az akkori belügyminiszter, Andrássy Gyula gróf lép fel egy rendelettel, amellyel gondoskodni kíván a már züllésnek indult fiataikorúak megmentéséről is, miután eleddig igazságügyi gondoskodás ezen a téren nincsen. Egy 60.000. számú viselő rendelet kötelezi a menhelyeket, hogy adjanak helyet a züllésnek indult és a züllés veszélyének kitett fiataikorúaknak is s ettől az időtől kezdve a menhelyeken egy elkülönített csoport fiataikorút találunk, akikre úgy mutatnak rá, hogy: „a hatvanezresek”. Ezek az Andrássy-féle rendelettel odadirigált züllésnek indult fiataikorúak, akik mindaddig ott maradnak, amíg az 1910. évben életbe lépett büntetőnovella más elhelyezésükről nem gondoskodik. Ennek a törvénynek a második része ugyanis a bűnbeesett fiataikorúakkal foglalkozik.

A büntetőnovella meglehetősen nagy szerepet szán és ad a rendőrségnek a fiataikorúak védelmében. Természetes, hogy erre a feladatra a rendőrségnek is el kell készülnie és berendezkednie. Főkapitányi rendelet jelenik meg már 1907-ben, amely a bűnügyi osztályban és a kerületi kapitányságokon szabályozza a bűnbeesett fiataikorúakkal való elbánást. Így elrendeli, hogy a fiataikorúak ügyeit soronkívül kell elintézni, az aktákon feltűnően jelezni, hogy fiataikorúról van szó; a fiataikorút nem szabad felnőttekkel együtt tartani, kísérésükre polgári ruhás egyént kell alkalmazni, stb. Ugyancsak ez a rendelet létesíti a pártfogó tisztviselői intézményt s már ebben az évben megjelenik a bűnügyi osztályban egy férfi és egy női pártfogó tisztviselő, akik a bűnügyi osztály fiataikorúak referensével érintkezésbe lépnek s megkezdik ott működésüket. Ez a két első pártfogó tisztviselő: Kádár László Levente és Majdan Klaudia.

Mindezek az intézkedések Boda Dezső dr. főkapitánysága idejében történnek, aki nagy megértéssel kezeli a fiataikorúak ügyeit s ebben a munkában segítségére van dr. Pekáry Ferenc akkori főkapitányhelyettes, aki meg egész tudásával és meleg lelkiületével áll a rendőri

gyermekvédelem szolgálatába. Megjelenik 1908. év június 16-án a 6172/1908. fk. számú főkapitányi rendelet, amely megszervezi és életbe lépteti a külön kihágási bíróságot a fiatalokúak kihágási ügyeiben. Ez a delegált kihágási bíróság adja alapját a későbbben nagy fejlődésnek indult rendőri gyermekbíróságnak és az egész rendőri gyermekvédelemnek.

A főkapitányi rendelet a fiatalokúak kihágási bíróságául delegálja a Szerb-utcában lévő Dunai kapitányságot. Első vezetője Tóth Mihály rendőrtanácsos, helyettese dr. Doming Henrik s ezek mellett ott működik még dr. Radák György és dr. Gulovics Andor. A bíróság igazi megalkotója dr. Doming, aki Pekáry Ferenc tanítványa és hűséges munkatársa. Ő az, aki a centralizált kihágási bíróságot megszervezi, tőle származnak a ma is használatban lévő technikai berendezések s a szellemi lendületet is ő adja meg az új intézménynek. Eleinte ez a bíróság nem más, mint a fiatalokúak által elkövetett kihágások felett ítélező kihágási bíróság, intézkedése alá tartozik azonban még akkor a csavargás, koldulás és titkos kéjelgés is, azért működési köre meglehetősen nagy. Berendezkedése alig van s így igazi gyermekvédelmi működést alig tud kifejteni.

A Dunai kapitányság vezetésében Tóth Mihály tanácsost 1912. évben felváltja Gegus Dániel tanácsos, aki eddig bent a bűnügyi osztályban néhány év óta a fiatalokúak bűnügyeinek vezetője. Ezt a vezetőt dr. Boda főkapitány jelöli ki azzal az utasítással, hogy tőle ennek a nagyjelentőségű intézménynek a kifejlesztését várja. Az új vezető ehhez képest igyekszik megvetni alapját egy nagyobb berendezkedésnek, amelynek egyik formája a bíróság mellé rendszeresített patronázsintézmény megszervezése. Összeköttetésbe lép a különféle társadalmi gyermekvédelmi intézményekkel és sikerült neki a Szociális Missiótársulat közreműködését megnyernie a patronázs-intézménynek. Ezek a nagyon derék, lelkes, kékfátyolos hölgyek a rendelkezésükre adott helyiségben rendes és állandó patronázs szolgálatot végeznek, nyilvántartást vezetnek, résztvesznek a tárgyalásokon, környezettanulmányokat készítenek s nagy lelkiismeretességgel járnak el a fiatalokú leánygyermek elhelyezése és felügyelete körül. A rendőri gyermekbíróságnál működik ekkor Barna Béla, dr. Gulovics Andor és Szimon István, akik a vezetőnek megértő munkatársai. Nagy előrehaladást jelent a fiatalokúak védelmében az 1913. évi VII. törvénycikk, amely a fiatalokúak bíróságait állítja fel és a peres eljárást minden részben szabályozza. E törvény következtében a rendőri gyermekbíróság anyaga voltaképpen kevesbedik, mert jurisdikciója alól kiesnek a csavargást, koldulást és tiltott visszatérést elkövető fiatalokúak. Megmarad azonban ez a bíróság mégis az e kihágásokat elkövető fiatalokúak gyűjtőrezervoárjának, mert hiszen az utcán csavargó, kolduló, züllésnek indult, vagy bűnbeesett fiatalokú először a rendőrbé ütközik bele. A rendőr a fiatalokút először őrszobájára, azután a kerületi kapitányságra, majd onnan a rendőri gyermekbíróságra viszi, a bűnbeesett fiatalokút pedig a főkapitányság bűnügyi osztályára s csak mindezek után kerül az illetékes helyre, a fiatalokúak bírójához. Dacára tehát annak, hogy a most idézett törvény igyekszik utat keresni ahhoz, hogy a fiatalokú minél előbb illetékes bírójához jusson, ennek kivitele teljesen lehetetlen, mert erre berendezkedése a bíróságnak nincsen. Ilyenformán tehát nagy feladat hárul a rendőrségre a fiatalokúak védelmének, amelyet a rendőrség illetékes intézménye, a rendőri gyermekbíróság, a kezében lévő csekély eszközökkel, igyekezett minél jobban megoldani.

A Dunai kapitányság, illetve az ez időtől kezdve már köztudatba átment rendőri gyermekbíróság, intézkedéseiben a büntetőnovella és az 1913. évi VII. törvénycikk rendelkezései szerint jár el. Intézkedik a kihágásokat elkövető fiatalokúak felett s ugyancsak jurisdikciója alá tartozik teljes egészében a titkos kéjelgést elkövető fiatalokú leánygyermekről való intézkedés. Működését a novella szabja meg s ilyenformán intézkedései: dorgálás, próbára-

bocsátás, pénzbüntetés, elzárás és a javító nevelés indítványozása. A dorgálást és próbára bocsátást leginkább a titkos kéjelgést elkövető leánygyermekekre alkalmazza, akik mellé pártfogót rendel, elhelyezésükről gondoskodik s őket állandóan figyelemmel kíséri. Intézkedéseiben nagy segítségére volt a fiatalokúak bírairól szóló törvényben létesített pénzbüntetés alkalmazása és sikerrel használta és használja az iskolai fegyelem alá bocsátást is.

A rendőri gyermekbíróság igazi fejlődése 1918-ban vesz nagy lendületet, amikor vezetője még szélesebb körben fejleszti ki a patronázs-tevékenységet és lépéseket tesz a rendőri gyermekotthon fölállítására. Dr. Boda Dezsőt főkapitányi állásban követte dr. Sándor László, aki a gyermekbíróság vezetőjét, Gegus Dániel tanácsost, az egész rendőri gyermekvédelem előadójává is kinevezi. Ebben az időben vetődik fel a gyermekrendőrség gondolata, amely intézmény hatósági jelleggel ellátott, de a társadalomból toborzott férfiakat és nőket állítana be a rendőr helyett a gyermekvédelmi munkába. Dr. Sándor László nagyszabású ankétot tart ebben a kérdésben s kibocsát egy főkapitányi rendeletet, amely részletes és mindenre kiterjedő utasítást ad a rendőrség tagjainak, főleg a rendőröknek, a fiatalokúakkal való elbánást illetőleg. Ez a rendelet mindig klasszikus formája marad a rendőri gyermekvédelemnek s rajta kell felépülni előbb-utóbb a gyermekrendőrségnek és az átmeneti rendőri gyermekotthonnak.

A főkapitányi rendelet megérdemli, hogy itt megörökítsük:

„Addig is, – így kezdi a rendelet, – amíg a gyermekrendőrség átveszi a gyermekmentés preventív munkáját, szükségesnek tartom, hogy rámutassak arra a közreműködésre, amelyet az államrendőrség minden tagjától, de főleg a rendőröktől elvárok a gyermekvédelem terén.

Felügyelni kell, hogy:

1. Minden nagyobb téren, ahol a gyermekek játszanak, ez a játék nemes és tisztességes legyen s a felnőtteket ne zavarja;

2. ne játszanak együtt nagy korkülönbségű gyermekek s közülök eltávolítandók főleg az olyan romlottabb kamaszok, akiknek az otléte a többire káros hatású;

3. a serdültebb fiatalokúak viselkedését, főleg a kültelkeken, nagy figyelemmel kell részesíteni;

4. nem szabad megengedni, hogy akár gyermek, akár felnőtt, gyámoltalan gyermeket, tehetetlen öreget, vagy nyomorékot bántson, gúnyoljon;

5. nem szabad megengedni, hogy iskolából kijövő kisebb gyermeket nagyobbak bántalmazzanak;

6. káromkodó, piszkolódó, csúnya kifejezéseket használó gyermekeket nem kell túrni a többiek között, az ilyeneket figyelmeztetni, feljelenteni, esetleg a gyermekrendőrségnek kell átadni;

7. nem szabad megengedni olyan játékokat, amelyek káros szenvedélyből erednek: kártyázás, idegen területekre behatolás, állatkínzás, tolvaj bandák alapítása;

8. nem kell megengedni olyan játékot sem, amely egészségi veszedelmet rejt, vagy betegség terjesztője lehet;

9. minden csoportosulásból lehetőleg először a gyermekeket kell eltávolítani;

10. az utcán ácsorgó gyermekeket, különösen ha azok iskola- vagy óvodakötelesek, nem kell megtúrni. Ezeket vagy haza kell küldeni, vagy a legközelebbi napközi otthonnak, iskolának vagy gyermekvédő-helynek átadni;

11. kéregető gyermekkel ugyanígy kell eljárni, az ilyent legjobb, ha a rendőr a gyermekbíróságnak adja át;

12. árusítással foglalkozó gyermekeknél meg kell állapítani, iskolakötelesek-e, hol vették az árut, kinek viszik, pénzért árusítják-e? A megállapítás eredményéhez képest kell velük eljárni;

13. ha fizikai munkával túlterhelt gyermeket lát vagy talál a rendőr, a munkaadót felelősségre kell vonni, figyelmeztetni, esetleg feljelenteni;

14. gyalázkodó, erkölcstelen beszédű, káromkodó felnőttet a rendőr mindig figyelmeztessen, s ha gyerek van közelben, akkor azt távolítsa el;

15. részeg ember közelében nem szabad gyermeket megtűrni;

16. kávéházban, korcsmában, mulatóhelyeken gyermeket nem szabad megtűrni;

17. tiszteletlenül, vagy féktelenül viselkedő gyermeket a rendőr mindig figyelmeztessen, komolyabb esetben adja át a gyermekbíróságnak;

18. nagy gondot kell fordítani a trafik, kép-, papírkereskedő- s egyéb olyan kirakatokra, amelyekben szeméremsertő képeket szoktak elhelyezni.

Minden közbelépésnek inkább apai szeretettől áthatottnak, emberi érzéstől sugalmazottnak kell lenni, amelynek komolyságát, súlyát egyébként is megadja már maga a közbelépő rendőr állása, minősége és fellépése.”

Ebben az időben az Otthon felállítására is történik kísérlet. Dr. Sándor főkapitány rendelkezésére adja a gyermekbíróság vezetőjének a Hermína-úton lévő rendőrlovasági laktanya épületének első emeletét, ahol megtörténik az átmeneti otthon berendezése. Közben 1918. október hónapban kitört a forradalom, a rendőri gyermekvédelmet nagy megértéssel művelő főkapitányt elcsapja, a forradalmi főkapitány visszaveszi a fiatalkorúaktól a berendezett laktanyai otthont. A gyermekbíróság vezetője még próbálkozik a forradalom után is, hogy épülethez jusson az Otthon; ez részben sikerül is, de amikor kiüt a proletárdiktatúra, ismét fölborult minden.

A következő évben, amikor az ország rendje helyreáll, 1920-ban ismét megkezdődik a rendőri gyermekvédelem munkája. Ekkor veti meg alapját a rendőri gyermekbíróság vezetője annak a segélyalapnak, amely a társadalom filléreit összegyűjtve, azt a célt kívánja szolgálni, hogy a gyermekbíróság elé került, mentésre váró gyermekeket, vagy azok hozzátartozóit rögtön segéllyel lássa el. Ugyancsak újra szervezi a bíróság mellé a patronázs-munkát, amelyet most a Szociális Missziótársulat hölgyei helyett kirendelt tanítónők és óvónők látnak el. Ezt a szociális munkát Tabajdi Kun Béla kriminálpedagógus vezeti, akit még 1918-ban az igazságügyminisztérium delegált az akkor megvalósulás felé erősen közeledő átmeneti gyermekotthonhoz. Tabajdi megmarad a rendőrségen és tovább is munkatársa lesz a gyermekbíróság vezetőjének.

Hogy a rendőri gyermekbíróság működésének nagyságát lássuk, amelyből azután teljes képet is alkothatunk, idézzük egy évnek, az 1925. évnek statisztikáját. Ez alatt az év alatt foglalkozott a gyermekbíróság 6220 kihágásüggyel, amelyből 1180 esik leányokra. Koldulás volt: 129 fiú és 37 leány, csavargás: 1978 fiú és 661 leány; egyéb kihágás: 3700 fiú és 314 leány. Átadott a fiatalkorúak bíróságának a rendőri gyermekbíróság 1392 fiatalkorút, akik közül 484 a leány; feljelentett 7050 fiatalkorút, akik közül 207 volt a leány. Titkos kéjlegéssel vádolt fiatalkorú volt ebben az évben 206. Szomorú jelenség, hogy ezek a fiatal leányok a legnagyobb százalékban betegek s már a kórházon keresztül jutnak el a gyermekbírósághoz. Még szomorúbb azonban az, hogy ezzel a számmal nincs kimerítve a züllött fiatalkorú leányok száma, mert hiszen maga a rendőrség említi meg évi jelentésében, hogy kórházhiány miatt nem meri őket összeszedni. Erre a szomorú kérdésre alig találunk megfejtést. A kórházhiány formá-

lisan akadályt gördít a rendőrség tisztító munkája elé, sőt vannak olyan jelenségek is, amelyek egyenesen megdöbbentők. Ilyen például, amikor a betegen kórházba elhelyezett leány odabent a kórházban súlyosabb fertőzést szerez. Vagy nem illuzórius-e az az eljárás, hogy a kórházban a legsúlyosabb nemibajjal csak addig kap kezelést, amíg a tünetek elmúlnak s azután vissza kell őt ereszteni az életbe?

A rendőri gyermekbíróóság statisztikája évente emelkedést mutat, aminek valószínű oka a gazdasági helyzet romlása, a fővárosi nyomor. A külvárosok képe nagyon szomorú jelenség, amelyet ennek a könyvnek a társadalmi filantrópiáról írott része igyekszik megvilágítani. Rendőri szemmel is próbáljunk beletekinteni, hogy honnan jön a romlás arra a nagy és szomorú gyermekgárdára, amely évente a rendőrség elé felvonul. Hiszen a gyermekbíróóság több évi statisztikája szerint meg lehet állapítani, hogy csupán ez az intézmény 6–8 ezer fiatakorú ügyét intézi el s ezentúl a bűnügyi osztály kimutatja, hogy évente körülbelül 10-12 ezer bűnbeesett fiatakorút intéz el. A két szám körülbelül 20 ezer rendőrségi gyermekügyet eredményez, amely szám kétségtelenül óriási és megdöbbentő. Tekintve azt, hogy Trianon Csonkamagyarországnak 30 ezer főből álló hadsereget engedélyez, íme, egyedül Budapest züllött gyermekeinek a száma majdnem eléri ezt a hadsereget!

Kétségtelen, hogy a gyermekzüllés legfontosabb oka és forrása a gazdasági helyzet. A 20 ezer szomorú gyermek nem a belvárosi paloták kényelmes termeiből került elő, hanem a külváros sötét, bűzös pinceodúiból, ahol a nyomorúság a szuverén úr. A tripolisi, lepsi, a csikágói (ezek mind furcsa elnevezései a főváros egyes részeinek) barakbéli lakások fojtott szaga és homálya ottmarad a szemlélő lelkén örökké és álmokképek gyanánt sorakoznak fel a földön rongyokban heverő, meztelen gyermekek, félvad férfiak és nők. A szülők vagy dolgoznak egész nap, vagy betegen hevernek otthon, a sok gyerek kikerül az utcára. Az utca pedig nem kegyelmez: csakhamar elnyeli őket. Kódorognak, csavarognak, koldulnak, majd lopnak s csakhamar ott vannak abban a szomorú gárdában, amely a rendőri gyermekbíróóság gyűjtőszobáit megtölti. Nincs itt szülői felügyelet, a családi élet a lehető legszomorúbb, iskolát ezek a csavargáshoz hozzászokott gyermekek alig látnak. Az iskolakényszer meddő marad, mert látunk külvárosi iskolákban télvíz idején meztelen lábú gyermekeket, akik kikerdezéskor arról adnak szomorú feleletet, hogy egész napi táplálékuk egy darab kenyér. A szülő ismétlődő panasza, hogy nem tudja iskolához öltöztetni a gyermekét s hiábavaló a büntetés, amelyet ezért rájárónak, mert hiszen a megélhetési helyzet menti őt. A családi élet nagy mértékben megromlott, különösen a hosszú háború alatt és az ezt követő forradalmokban. Elment az apa, megszűnt a szigorú felügyelet, az anyának is munkába kellett állania, nem ért rá felügyelni és gondozni a gyermekeit. Ez a meglazult családi élet természetesen szintén nagyban hozzájárult a gyermekromláshoz. Azután a háború külön erkölcs, amelyet a harctérről hazakerült családfőnél tapasztalt a gyerek, a háborús, de különösen a forradalmi utcák levegője, amelyben benne élt, mert hiszen egész napját csavarogva az utcákon töltötte. Benyomódtak a látottak és tapasztaltak a viaszként idomítható, lágy lelkükbe s a szörnyen romboló hatás el nem maradt.

Itt azután már a romlás bekapcsolódik a jobb társadalmi osztályokba is, mert hiszen ezek a gyermekek is a romlott levegőben nőnek fel s magukba szedik a háborús idők megtévedt erkölceit. Különösen a bűnözés terén nagyobb a számuk, csalnak, lopnak, hogy megszerezhessék léha életmódjukhoz a költséget. A rendőrség egész társaságokat leplez le fiatakorúakból, rendes szervezettel bíró alakulatokat, amelyek – szomorú humorként – könyvelőt, titkárt tartanak s a szerzett, illetve bűncselekmény útján összegyűjtött pénzt központilag és szabályszerűleg kezelik.

A rendőri gyermekbíróság kétségtelenül megállapította, hogy a gyermekzüllés a háború előtt jelentéktelenebb volt s hogy a háború erkölce és nyomorúsága növelte a bűnöző fiatalok számát. Annál inkább növelték ezt a forradalmak, különösen a proletár forradalom, amelynek már alig volt számbavehető erkölce. Tapasztalás szerint, teljesen szabadjára hagyták a gyermeknevelést, iskolákban a tanárok fölényét megszüntették, fiatalkorúak szervezetekbe tömörültek, alkotmányosdit játszottak néhány veszedelmes suhanc vezérlete alatt. Próbálták ugyan megfogni itt-ott a gyermekről való gondoskodást, de azt is a maguk metódusa szerint tették, amely pedig csak veszedelmet rejtett magában. A proletáruralom bukása után nagy küzdelmet kellett folytatni a gyermeknevelőknek és gyermekvédőknek, hogy az erkölcsből való kiközöklést helyrehozzák s a jövődőt megalapozzák.

A rendőri gyermekbíróság mellé 1920. és 21. években szervezett, társadalmi alappal bíró, segélyalap gyarapodtával évenként erősbödött ennek az intézménynek a jótékony hatása.

1922-ben 167 család kapott támogatást. E családok gyermekeinek együttes száma 450 volt (239 fiú, 211 leány). Pénzbeli segítséget kaptak 161-en más hatóságokhoz, intézményekhez, emberbarátokhoz 735 embert utasítottak, míg természetbeni adományt kaptak hatan.

1923-ban 250-en fordultak a patronázshoz és segélyalaphoz támogatásért, akik közül 179 kapott pénzsegélyt, 106 ajánlólevelet. 1927-ben a támogatástkérők száma 406-ra emelkedett, pénzbeli segélyt 233, ajánlólevelet 173 kapott. Munkakereső 1923-ban volt 25, akiket nagyrészt sikerült elhelyezni. 1924-ben 320 volt a munkakeresők száma s ezek közül 73 nyert elhelyezést.

A gyermekbíróság a gyermeknyaraltatási is programjába vette s 1924-ben 78 gyermeket sikerült az Országos Gyermekvédő Liga útján külföldre kivinni. A rendőri gyermekbíróság mellett működő Segélyalap fennállása óta 1924. év végéig összesen 19,246.955 koronát fordított pénzbeli segélyekre. Vagyona 1923. év végén 74,872.110 korona volt, 1924. év végén 316,565.765 korona, még 1925. évben körülbelül 695 millió. Természetes karitatív működése a vagyon gyarapodásával együtt emelkedett. 1926-ban az átmeneti rendőri gyermekvédelmi otthon céljaira megvett, nagyon jutányos áron, egy Szövetség-utcai egyemeletes házat s azt a következő évben az otthon céljaira, utcai frontján két emelettel felemelte. Ez a segélyalap 1927-ben átalakult Társadalmi Szövetséggé s ezidőszent az Országos Rendőri Gyermekvédelmi Szövetség címe alatt társadalmi szervezet s vagyona körülbelül 300 ezer pengőt tesz ki.

A rendőri gyermekbíróság mindezekon kívül állandó összeköttetést tartott fenn úgy a fiatalok bíróságával, mint a társadalmi gyermekvédelmi intézményekkel, igyekezett velük szoros barátsággal, együttes munkával, csekély eszközeivel, de nagy megértéssel szolgálni a magyar gyermekvédelem ügyét. Nagy szolgálatokat tett ennek akkor is, amikor a nyomortanyák állandó látogatásával a gyermekromlás forrásait igyekezett megállapítani s a betegséget csirájában gyógyítani.

A rendőri gyermekbíróság presztízse az évekkel nőtt; ez lett valójában az államrendőrség egyik legnépszerűbb és legszeretettebb intézménye, amelyhez a nagyközönség bizalommal és megnyugvással fordult. 1927. év július havában az intézmény vezetőt változtatott: az éveit kiszolgált Gegus Dániel főkapitányhelyettes nyugdíjba került s helyét dr. Kiss István rendőrfőtanácsos foglalta el, majdnem egészen újra alkotott hivatalnoki karral. Nincs kétségünk benne, hogy az új vezetőség a jól megalapozott intézmény továbbfejlesztésére áldozni fog egész tehetségével s munkássága oda fog irányulni, hogy a rendőri gyermekbíróság a jövőben is hivatása magaslatán álljon s maradjon a budapesti államrendőrségnek legteljesebb és legszebb filantrópikus intézménye.

A PÉNZÜGYMINISZTERIUM AZ EMBERMENTÉSÉRT

Az embermentés munkájából az újabb korban dicséretes buzgósággal vette ki a részét a pénzügyminisztérium is. Ez az áldozatkészség azonban természetesen inkább közvetett módon nyilvánulhat meg, mert a pénzügyminisztérium valamennyi miniszteri tárca kiadásának fedezetéről gondoskodik s így végeredményben az államnak minden anyagi áldozatot jelentő karitatív tevékenységének is a pénzügyminisztérium adja meg az alapját. Maga a pénzügyminisztérium emellett külön is áldoz jelentős összegeket filantrópikus célokra és a maga keretén belül is gondos ügyszeretettel tart fenn jótékony hivatásu intézményeket.

Az alábbiakban ezeket a speciálisan pénzügyminisztériumi tevékenységeket soroljuk fel:

BÁNYAKAPITÁNYSÁGI ALAPOK

A pénzügyminisztérium egyik legrégebbi jótékonyági intézménye a bányakapitányság, bírságpénzletétek és alapok.

A bányakapitányságok által a bányatulajdonosok által kirótt pénzbírságok és a megszünt társapénztárak alapmaradványai kerülnek ide. Ezt az alapot 1854-től 1890. évig a bányakapitányságok, azóta pedig a központi állampénztár kezelték.

Az alapból kapnak esetenként segílyt a reászorult bányamunkások, valamint azoknak özvegyei és árvái.

Az alap vagyona állampapírokba és Magyar Pénzügyi Szindikátus-papírba volt fektetve. Készpénzvagyona 250 pengő, amely összeg a befolyó bírságpénzekkel állandóan növekszik.

ADÓHIVATALI TISZTVISELŐK EGYESÜLETE

A Magyar Királyi Adóhivatali Tisztviselők Országos Egyesülete a belügyminisztérium 58.290/19-12. V. a. szám alatt láttamozott alapszabályai alapján alakult, hogy az adóhivatali tisztviselőket egyesítse, avégből, hogy a hazafias és kartársi érzést ápolják, általános és szakbeli tudásukat fejlesszék és jóléti intézmények alkotásával a maguk és családtagjaik erkölcsi és anyagi boldogulását előmozdítsák.

Az Egyesület e célból létesítette a gyermeknevelési alapot, hogy az országban a középiskolákkal nem rendelkező állomáshelyeken szolgáló tisztviselők gyermekeinek iskoláztatását megkönnyítse. Ennek lehetővé tételére megindult a gyűjtés és pedig az alapszabályok értelmében önadóztatás, jótékony adományok, az Egyesület vagyonfeleslege és ennek kamatjöveldelme útján. Ezekhez járultak az Egyesület alapító és pártoló tagsági díjai is, amelyek kizárólag ezt az alapot illetik.

A segílyezés eddig készpénzben történt.

Ez a gyűjtés tette lehetővé, hogy 1928-ban az Egyesület megvásárolta Budapesten, a II. kerületben, a Várfook-utca 10. szám alatti házat s annak vételárát részben ki is fizette. E ház a maga egészében egy internátus céljait fogja szolgálni, mihelyt a lakók onnan kitele-